

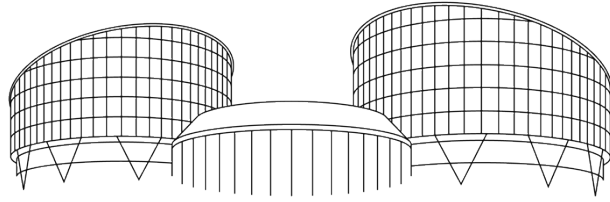

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul acestui document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

SECȚIA A DOUA

CAUZA ZORICA JOVANOVIĆ c. SERBIEI

(Cererea nr. 21794/08)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

26 martie 2013

DEFINITIVĂ

09/09/2013

Hotărârea a devenit definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Zorica Jovanović c. Serbiei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Doua), reunită într-o Cameră compusă din:

Guido Raimondi, *Președinte*,

Danutė Jočienė,

Peer Lorenzen,

Dragoljub Popović,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Paulo Pinto de Albuquerque, *judcători*,

și Françoise Elens-Passos, *Grefier-adjunct al Secției*,

Deliberând în camera de consiliu pe 5 martie 2013,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 21794/08) împotriva Serbiei, depusă la Curte în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”), de către un cetățean sârb, dna Zorica Jovanović („reclamanta”), pe 22 aprilie 2008.

2. Reclamanta, care a beneficiat de asistență juridică, a fost reprezentată de către dna D. Govedarica, o avocată din Batočina. Guvernul sârb („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul său, dl S. Carić.

3. Reclamanta s-a plâns de omisiunea continuă a autorităților sârbe de a-i oferi informații cu privire la soarta reală a fiului ei, care ar fi decedat aflându-se într-un spital de stat, fără a i se remedia situația.

4. Pe 12 aprilie 2011, cererea a fost comunicată Guvernului. S-a decis, de asemenea, pronunțarea asupra admisibilității și fondului cauzei în același timp (articolul 29 § 1).

SITUAȚIA DE FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamanta s-a născut în 1953 și locuiește în Batočina.

6. Așa cum sunt prezentate de către părți, circumstanțele cauzei pot fi rezumate după cum urmează.

A. Faptele speciale din cazul reclamantei

7. Pe 28 octombrie 1983, reclamanta a născut un băiețel sănătos în Centrul Medical Čuprija („ČMC”), un spital de stat.

8. Între 28 și 30 octombrie 1983, aflându-se încă internată în ČMC, reclamanta a avut contact în mod regulat cu fiul ei.

9. Pe 30 octombrie 1983, reclamanta a fost informată de către doctori că atât ea, cât și fiul său, vor fi externați în ziua următoare.

10. În seara acelei zile, reclamanta a stat cu fiul ei până la aproximativ ora 11 p.m., când acesta a fost dus într-un salon separat pentru nou-născuți. Era o procedură standard, iar fiul reclamantei nu a avut vreo problemă de ordin medical până în acel moment.

11. Pe 31 octombrie 1983, în jurul orei 6.30 a.m., medicul de gardă a informat-o pe reclamantă că „băiețelul ei a murit”. Auzind aceste cuvinte, reclamanta a alergat imediat pe coridor spre salonul în care se afla copilul ei. Cu toate acestea, a fost ținută de doi infirmieri. O asistentă medicală a încercat chiar să-i injecteze un sedativ, dar reclamanta s-a opus acestei intenții. În cele din urmă, neavând altă opțiune și aflându-se în stare de șoc, reclamanta a părăsit incinta ČMC. Ulterior, rudelor sale li s-a comunicat faptul că autopsia copilului va fi efectuată la Belgrad, motiv pentru care corpul neînsuflețit nu a putut fi predat părinților. Reclamanta și familia sa și-au manifestat mirarea cu privire la autopsia care trebuia efectuată în Belgrad, din moment ce era vizibilă abaterea de la practica normală a ČMC.

12. Din 2001, și în special din 2002, presa sârbă a mediatizat pe larg cazuri similare cu cel al reclamantei (a se vedea, de exemplu, <http://www.kradjabeba.org>, site accesat pe 29 ianuarie 2013).

13. Pe 24 octombrie 2002, reclamanta a trimis o solicitare către ČMC, cerând toate documentele importante referitoare la moartea fiului ei.

14. Pe 12 November 2002, reclamanta a fost informată de către administrația ČMC că fiul ei a decedat pe 31 octombrie 1983, la 7.15 a.m., și că decesul său a fost catalogat drept „*exitus non sigmata*”, sintagma semnificând decesul din cauze necunoscute. ČMC a susținut că nu dispunea de alte informații, întrucât arhiva sa a fost inundată între timp, multe dintre acte fiind distruse.

15. Pe 22 noiembrie 2002, în răspunsul oferit solicitării reclamantei, Primăria Čupruja a informat-o că nașterea fiului ei a fost înscrisă în registrele municipalității, nu și decesul său.

16. Pe 10 ianuarie 2003 soțul reclamantei (tatăl copilului) a depus o plângere penală în cadrul Procuraturii municipale Čuprija împotriva personalului medical al ČMC, pe care reclamanta îi considera vinovați de „răpirea fiului ei”.

17. Pe 15 octombrie 2003, Procuratura municipală Čuprija a respins plângerea ca nefondată, din moment ce „existau probe că fiul [reclamantei]

a decedat în data de 31 octombrie 1983”. Nu a fost oferită o altă motivare și nu existau indicii privind efectuarea vreunei anchete preliminare.

18. În martie 2004, Primăria Čuprija a confirmat conținutul adresei sale din 22 noiembrie 2002.

19. Pe 29 aprilie 2004, ČMC i-a oferit reclamantei informații cuprinse în registrele sale, ca răspuns la solicitarea sa din data de 12 noiembrie 2002.

20. Pe 19 septembrie 2007, Primăria Čuprija a confirmat neînregistrarea formală a decesului fiului reclamantei.

21. Pe 28 decembrie 2007, Primăria Čuprija i-a comunicat reclamantei copii ale certificatului de naștere al fiului ei, ca răspuns la solicitarea sa anterioară, împreună cu cererea ČMC de înregistrare a nașterii.

22. Corpul fiului reclamantei nu a fost predat niciodată reclamantei sau familiei sale. Nu le-a fost furnizat vreun raport al autopsiei și nici nu au fost informați când și unde a fost îngropat copilul.

23. Între 12 iunie 2009 și 20 iulie 2011, Centrul Clinic din Kragujevac a tratat reclamanta sistematic, printre altele, de varii simptome de depresie apărute de dinainte de 1999, care s-au accentuat, mai ales, în 2001.

B. Alte fapte relevante

1. Adoptarea de noi proceduri

24. În cadrul unei întruniri organizate pe 17 iunie 2003 de către Ministerul Sănătății cu privire la înmormântarea nou-născuților decedați în spital, s-a decis, printre altele, că acele corpuri pot fi predate părinților doar dacă cei din urmă semnează un formular anume.

25. Ca răspuns la o cerere specială ce le-a fost trimisă de Societate de pompe funebre a statului (*JKP Pogrebne usluge*) pe 17 octombrie 2003, instituțiile medicale de stat din Belgrad au căzut de acord, printre altele, să implementeze o procedură prin care se impunea semnarea unei declarații speciale (a) de către părinți sau alți membri ai familiei, prin care să se ateste faptul că au fost informați cu privire la deces de către personalul spitalului și că se vor ocupa personal de înmormântare sau (b) de către o persoană juridică, sau de reprezentanții acesteia, în sensul că aceasta se va ocupa de pregătiri, întrucât ceilalți au refuzat sau nu au putut să o facă. În lipsa unor asemenea declarații, Societatea de pompe funebre a statului va refuza să ridice corpurile neînsuflețite din spitale.

2. Raportul parlamentar din 14 iulie 2006 (Izveštaj o radu anketnog odbora obrazovanog radi utvrđivanja istine o novorođenoj deci nestaloj iz porodilišta u više gradova Srbije)

26. În 2005, sute de părinți aflați în aceeași situație cu reclamanta, și anume cei ai căror nou-născuți au „dispărut” după un presupus deces în

saloanele de spital, în special în anii 1970, 1980 și 1990, au apelat la Parlamentul sârb, cerând despăgubiri.

27. Pe 14 iulie 2006, Parlamentul a adoptat, în mod formal, un raport îngrijit de către Comisia de Investigare creată cu această ocazie. Concluziile raportului spuneau, printre altele, că (a) au existat deficiențe grave în legislația incidentă în vigoare la acea vreme și în procedurile din fața diferitor instituții de stat și autorități medicale; (b) situația justifica dubiile și îngrijorările părinților cu privire la ceea ce li s-a întâmplat cu adevărat copiilor lor; (c) acum nu ar fi efectivă nicio soluție de natură penală, având în vedere termenele de prescripție aplicabile (a se vedea paragraful 34 de mai jos); și (d) erau necesare eforturile concentrate ale unor autorități guvernamentale, ca și modificarea legislației în materie, pentru a li se acorda părinților despăgubirile necesare.

3. Declarațiile făcute de către Președintele Parlamentului

28. Pe 16 aprilie 2010, presa locală a prezentat informația potrivit căreia Președintele Parlamentului sârb a susținut că va fi creat un grup de lucru pentru a elabora noua legislație menită să acorde despăgubiri părinților „copiilor dispăruți”.

4. Raportul Avocatului Poporului din 29 iulie 2010 (Izveštaj zaštitnika građana o slučajevima tzv. “nestalih beba” sa preporukama)

29. Urmare a efectuării unei ample anchete referitoare la această problemă, Avocatul Poporului a constatat, printre altele, că (a) la acel moment, nu existau proceduri coerente și/sau reglementări legale care să prevadă cum trebuie gestionată situația în cazul în care ar fi decedat nou-născuții în spitale; (b) opinia medicală majoritară era că părinții trebuiau protejați de durerea psihică de a-și îngropa copiii nou-născuți, motiv pentru care a fost posibil ca unele cupluri să fie împiedicate în mod deliberat de a face acest lucru; (c) toate rapoartele de autopsie erau, de obicei, incomplete, neconvingătoare și de o veridicitate îndoielnică; (d) nu putea fi exclus, prin urmare, ca nou-născuții în cauză să fie într-adevăr despărțiți, în mod ilegal, de familiile lor; (e) întorcându-ne la perioada recentă, răspunsul oferit de Guvern între 2006 și 2010 era inadecvat în sine; și (f) părinții au rămas așadar îndreptățiți să afle adevărul despre soarta copiilor lor, fapt care s-ar fi putut împlini numai prin adoptarea unei *lex specialis*.

5. *Raportul Comisiei speciale prezentat Parlamentului pe data de 28 decembrie 2010 (Izveštaj o radu radne grupe za izradu predloga zakona radi stvaranja formalno-pravnih uslova za postupanje nadležnih organa po prijavama o nestanku novorođene dece iz porodilišta)*

30. Ca răspuns la constatările și recomandările Raportului parlamentar din 14 iulie 2006 (a se vedea paragrafele 26 și 27 de mai sus), Parlamentul a creat pe 5 mai 2010 un grup de lucru (a se vedea paragraful 28 de mai sus). Sarcina acestuia era să evalueze situația și să propună modificări adecvate ale legislației.

31. Pe 28 decembrie 2010, grupul de lucru și-a prezentat raportul Parlamentului. După o analiză detaliată a legislației curente, deja amendate, s-a concluzionat că nu era necesară nicio modificare, cu excepția problemei colectării și utilizării de date medicale, și că era deja pregătită o nouă lege de amendare în această privință (*nacrt Zakona o evidencijama u oblasti zdravstva*). Grupul de lucru a subliniat, *inter alia*, că articolul 34 din Constituție făcea imposibilă extinderea termenelor de prescripție pentru urmărirea penală, în privința infracțiunilor săvârșite în trecut ori introducerea de noi infracțiuni și/sau pedepse mai grave aplicabile infracțiunilor comise în trecut (a se vedea paragraful 32 de mai jos). Cu toate acestea, Codul Penal în vigoare deja prevedea mai multe tipuri de infracțiuni incidente în cauză, iar noua Lege a Sănătății stabilea detaliat procedura ce făcea imposibilă ridicarea în mod ilegal a nou-născuților de către parinți din saloanele medicale (a se vedea paragrafele 35 și 41 de mai jos).

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

A. Constituția Republicii Serbia (Ustav Republike Srbije; publicată în Gazeta Oficială a Republicii Serbia – GO RS – nr. 98/06)

32. Articolul 34 of din Constituție prevede următoarele:

„Nicio persoană nu poate fi condamnată în temeiul unei fapte care nu constituia o infracțiune prevăzută de lege sau de altă reglementare bazată pe lege la momentul în care a fost comisă. De asemenea, nu poate fi aplicată o pedeapsă care nu era prevăzută de lege, pentru acea faptă, la momentul comiterii ei.

Pedepsele vor fi stabilite în conformitate cu legile în vigoare la momentul la care a fost comisă fapta, cu excepția cazului în care legile ulterioare sunt mai blânde. Infracțiunile și pedepsele se stabilesc prin lege.”

B. Codul Penal din 1977 al Republicii Socialiste Serbia (Krivični zakon Socijalističke Republike Srbije; publicat în Gazeta Oficială a Republicii Socialiste Serbia nr. 26/77, 28/77, 43/77 și 20/79)

33. Articolul 116 prevedea, *inter alia*, că cel care a privat de libertate în mod ilegal o persoană sau a răpit un minor de la părinții săi era pasibil de aplicarea unei pedepse cu închisoarea între 1 și 10 ani.

C. Codul Penal din 1976 al Republicii Federale Socialiste Iugoslavia (Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije; publicat în Gazeta Oficială a Republicii Federale Socialiste Iugoslavia – GO RFSI – nr. 44/76, 36/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90 și 54/90, în Gazeta Oficială a Republicii Federale Iugoslavia nr. 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94 și 61/01, precum și în GO RS nr. 39/03)

34. Articolele 95 și 96 prevedeau, *inter alia*, că urmărirea penală în privința infracțiunilor stabilite la articolul 116 din Codul Penal al Republicii Socialiste Serbia era prescrisă odată cu trecerea a 20 de ani de la săvârșirea infracțiunii.

D. Codul Penal din 2005 al Republicii Serbia (Krivični zakonik; publicat în GO RS nr. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09 și 111/09)

35. Articolele 191, 192, 388 și 389 prevăd că sunt infracțiuni diferite forme ale răpirii de copii și ale traficului de persoane, inclusiv din motive de adopție.

E. Legea Obligațiilor (Zakon o obligacionim odnosima; publicată în GO RFSI nr. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 și 31/93)

36. Articolele 199 și 200 prevăd, *inter alia*, că cel care a suferit temeri, fureri fizice sau angoasă drept consecință a încălcării „drepturilor sale personale” (*prava ličnosti*) este îndreptățit, în funcție de durata și intensitatea acesteia, să pretindă acordarea de despăgubiri pecuniare în fața instanțelor civile și, în plus, să ceară îndeplinirea altor forme de reparație „capabile” să ofere o satisfacție morală adecvată.

37. Articolul 376 §§ 1 și 2 statuează că cererea întemeiată pe prevederile sus-menționate poate fi formulată în termen de trei ani de la data la care partea vătămată a cunoscut producerea prejudiciului și a identificat persoana răspunzătoare, dar că o asemenea cerere trebuie depusă, în orice caz, în termen de maxim cinci ani de la producerea faptei.

38. Articolul 377 § 1 mai prevede că în situația în care prejudiciul în discuție a fost cauzat urmare a săvârșirii unei infracțiuni, termenul de

prescripție în materie civilă poate fi extins astfel încât să corespundă regimului pedepselor penale aplicabile.

F. Jurisprudență internă relevantă

39. Pe 4 iunie 1998, Curtea Supremă (Hot. 251/98) a reținut că termenul de prescripție al diferitor forme de prejudicii morale (a se vedea paragrafele 36-38 de mai sus) nu vor începe să curgă până nu ia sfârșit situația adusă în fața judecății (*kada su pojedini vidovi neimovinske štete dobili oblik konačnog stanja*).

40. Pe 21 aprilie 2004, Curtea Supremă (Hot. 229/04) a reținut că „drepturile personale”, în înțelesul dat de Legea Obligațiilor, includeau, *inter alia*, dreptul la respectarea vieții de familie.

G. Legea Sănătății (Zakon o zdravstvenoj zaštiti; publicată în GO RS nr. 107/05, 72/09, 88/10 și 99/10)

41. Articolele 219-223 prevedeau, *inter alia*, detalii cu privire la determinarea momentului și cauzei decesului unui nou-născut aflat în spital. În mod concret, spitalul va informa familia cât mai curând cu putință și îi va asigura accesul la corpul neînsuflit. Pentru orice scop viitor, va fi efectuată o autopsie și vor fi prelevate probe biologice. Dacă nu se va stabili o cauză a decesului, va fi informată Poliția; autoritățile municipale competente vor fi informate în orice împrejurare.

ÎN DREPT

I. PRESUPUSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 8 DIN CONVENȚIE

42. Reclamanta a invocat articolele 4, 5 și 8 din Convenție. Cu toate acestea, în esență, ea s-a plâns de omisiunea continuă a statului de a-i oferi informații cu privire la soarta reală a fiului său. Reclamanta mai credea că acesta ar putea fi în viață, fiind dat spre adopție în mod ilegal.

43. Curtea, având prerogativa încadrării juridice a faptelor deduse judecății ei (a se vedea *Akdeniz c. Turciei*, nr. 25165/94, § 88, 31 mai 2005), consideră că prezenta cerere se cuvine a fi examinată în temeiul articolului 8 din Convenție, care prevede, în părțile relevante, următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea ... vieții sale de familie ...

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate

democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.”

A. Cu privire la admisibilitate

1. *Competența ratione temporis*

(a) Susținerile părților

44. Guvernul a afirmat că faptele „care constituie pretinsa încălcare” în prezenta cauză au avut loc până la 3 martie 2004, aceasta fiind data când a intrat în vigoare Convenția pentru Serbia. În concret, copilul reclamantei ar fi fost luat de la aceasta pe 31 octombrie 1983, iar plângerea penală a soțului ei a fost respinsă pe 15 octombrie 2003, ea trebuind să fie depusă la împlinirea termenului de prescripție, adică cu zece luni înainte de această dată. Guvernul a menționat, în final, că presupusa omisiune a statului pârât de a repara situația ce-i era imputată, începând cu data de 3 martie 2004, nu făcea ca cererea reclamantei să fie de competența *ratione temporis* a Curții.

45. Reclamanta a susținut că încălcarea din speță avea un caracter continuu și că ea s-a plâns verbal, cu privire la această problemă, în fața mai multor autorități, de-a lungul anilor.

(b) Aprecierea Curții

46. Curtea reiterează că jurisdicția sa *ratione temporis* acoperă doar perioada de după ratificarea Convenției sau a Protocoalelor sale de către statul pârât. Cu toate acestea, începând cu data ratificării, presupusele acțiuni și omisiuni ale statului trebuie să se conformeze Convenției și Protocoalelor sale, aceasta însemnând că toate faptele ulterioare vor fi de jurisdicția Curții chiar și atunci când sunt doar extensii ale unei situații deja existente (a se vedea, de exemplu, *Yağcı și Sargın c. Turciei*, 8 iunie 1995, § 40, Seria A nr. 319-A, și *Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão și alții c. Portugaliei*, nr. 29813/96 și 30229/96, § 43, CEDO 2000-I).

47. Se constată, de asemenea, că disparițiile sunt un fenomen specific, caracterizat printr-o continuă situație de incertitudine și un caracter nejustificat, când nu se prezintă nicio informație sau când chiar se ascunde deliberat ori se induce în eroare cu privire la ce s-a întâmplat. Această situație se prelungește adesea în timp, atrăgând suferința părinților victimei sau a rudelor acesteia. Nu se poate așadar spune că o dispariție este, pur și simplu, un act sau un eveniment „instantaneu”; elementul distinctiv suplimentar al omisiunii ulterioare de a afla soarta persoanei dispărute și locul în care se află aceasta creează o astfel de situație continuă. Astfel, obligația pozitivă va persista, probabil, atât timp cât soarta persoanei va

rămâne necunoscută. Acest lucru se întâmplă și atunci când este prezumată moartea persoanei (a se vedea, chiar dacă în contextul aplicării articolelor 2 și 3, *Varnava și alții c. Turciei* [MC], nr. 16064/90, 16065/90, 16066/90, 16068/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90 și 16073/90, § 148, CEDO 2009).

48. Revenind la prezenta cauză, Curtea reține că fiul reclamantei fie a decedat, fie a dispărut pe 31 octombrie 1983, de vreme ce Convenția a intrat în vigoare, pentru Serbia, pe 3 martie 2004. Cu toate acestea, omisiunea statului pârât de a-i comunica reclamantei informații definitive sau credibile privind soarta fiului ei a continuat până la această dată. În asemenea circumstanțe, Curtea consideră că cererea reclamantei se referă la o situație continuă (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Varnava și alții c. Turciei* [MC], citată mai sus, §§ 130-50, și, în contextul aplicării articolului 8, *Kurić și alții c. Sloveniei* [MC], nr. 26828/06, §§ 238 și 240-42, CEDO 2012 (extracte)).

49. În consecință, excepția Guvernului cu privire la lipsa de competență *ratione temporis* trebuie respinsă. Curtea este astfel competentă să examineze cererea reclamantei, în măsura în care aceasta se referă la presupusa omisiune a statului pârât de a-și îndeplini obligațiile procedurale impuse prin intrarea în vigoare a Convenției la 3 martie 2004. Curtea poate să ia în considerare faptele de dinaintea ratificării în măsura în care acestea au creat o situație continuă, fapte care se prelungesc după această dată, sau dacă sunt utile pentru înțelegerea faptelor petrecute ulterior (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kurić și alții*, citată mai sus, § 240).

2. Regula celor șase luni

(a) Susținerile părților

50. Guvernul a susținut că cererea reclamantei a fost introdusă în afara termenului, întrucât aceasta a aflat rezultatul cauzei sale penale cu mai mult de patru ani în urmă. Reclamanta ar fi trebuit așadar să introducă cererea în fața Curții în perioada de șase luni de după intrarea în vigoare a Convenției pentru Serbia, și anume, în cele șase luni de după data de 3 martie 2004. Chiar dacă nu contestă efectuarea mai multor rapoarte oficiale după această dată, Guvernul a susținut că reclamanta ar fi putut avea o „așteptare rezonabilă” că oricare dintre acestea i-ar fi permis să inițieze procedurile menite să aducă o „soluție pentru cazul ei”. Prin urmare, nu a fost posibilă o „revigorare” a obligațiilor statului în temeiul Convenției.

51. Reclamanta a declarat că Raportul parlamentar din 14 iulie 2006 și raportul Avocatului Poporului din 29 iulie i-au dat speranțe că ar putea avea loc o remediere, după toate cele întâmplate, și că aceste speranțe s-au stins pe 28 decembrie 2010, când Grupul de lucru și-a prezentat propriul raport în Parlament.

(b) Aprecierea Curții

52. Scopul limitei de șase luni prevăzute de articolul 35 § 1 este să garanteze securitatea juridică, asigurând că situațiile care ridică probleme în temeiul Convenției sunt soluționate într-un termen rezonabil și că hotărârile din trecut nu pot fi contestate mereu. Se marchează marjele temporale ale supravegherii efectuate de către Curte și se dă un semnal atât particularilor, cât și autorităților statale cu privire la perioada după trecerea căreia această supraveghere nu mai este posibilă (a se vedea, printre alte cauze, *Walker c. Regatului Unit* (dec.), nr. 34979/97, CEDO 2000-I).

53. Ca regulă, termenul de șase luni curge de la data hotărârii definitive a procesului în care se epuizează căile interne de atac. În cazul în care este limpede de la bun-început că nu există niciun remediu efectiv disponibil pentru reclamant, termenul de șase luni se calculează de la data la care sunt denunțate actele sau măsurile sau de la data la care persoana în cauză le ia la cunoștință sau resimte efectele ori prejudiciul cauzat (a se vedea *Dennis și alții c. Regatului Unit* (dec.), nr. 76573/01, 2 iulie 2002).

54. Cu toate acestea, s-a spus că termenul de șase luni nu se aplică astfel în situațiile continue (a se vedea, de exemplu, *Agrotexim Hellas S.A. și alții c. Greciei*, nr. 14807/89, decizia Comisiei din 12 februarie 1992, DR 72, p. 148, și *Cone c. României*, nr. 35935/02, § 22, 24 iunie 2008); aceasta se datorează faptului că în cazul în care mai persistă încălcarea unor drepturi, termenul se reînnoiește în fiecare zi, iar situația încetează doar o singură dată, astfel încât perioada de șase luni se desfășoară până la sfârșit.

55. Cu toate acestea, nu toate situațiile continue sunt analoage. În privința disparițiilor, reclamantii nu pot aștepta la infinit, înainte de a-și introduce cererea în fața Curții. În cazul în care se manifestă nepăsarea și incertitudinea și, prin definiție, omisiunea de a afla ce s-a întâmplat, dacă nu o aparență de mușamalizare și obstrucționare deliberate din partea anumitor autorități, este cu mult mai dificil pentru rudele celui dispărut să evalueze situația sau să prevadă ce se poate întâmpla. Cererile trebuie admise din cauza incertitudinii și confuziei care caracterizează adesea consecințele unei dispariții. Totuși, cererile pot fi respinse pentru depășirea termenului acolo unde au loc întârzieri excesive sau inexplicabile din partea reclamantilor, odată ce aceștia au devenit sau ar trebui să devină conștienți de faptul că nu a fost întreprinsă nicio anchetă sau că ancheta s-a stopat sau este lipsită de efectivitate și că, în orice asemenea eventualitate, nu există nicio perspectivă imediată și realistă de desfășurare a unei anchete efective în viitor. Acolo unde există inițiative cu privire la situațiile cu dispăruți, reclamantii trebuie să aștepte în mod rezonabil evoluțiile care ar soluționa problemele cruciale de fapt sau de drept. Într-adevăr, atâta timp cât familiile și autoritățile nu comunică în mod semnificativ cu privire la cererile și solicitările de informații, sau la anumite indicii, ori posibilitatea realistă de a se progresa în activitățile de cercetare, nu vor fi incidente considerentele privind tardivitatea. Cu toate acestea, acolo unde avem un interval considerabil de

timp și există întârzieri semnificative sau sincope în activitatea de cercetare, vine un moment când rudele trebuie să realizeze că nu au sau nu vor avea parte de o anchetă efectivă (a se vedea *Varnava și alții c. Turciei* [MC], citată mai sus, §§ 162 și 165).

56. Revenind la prezenta cauză, Curtea reține că, pe 14 iulie 2006, Parlamentul sârb a adoptat formal un raport pregătit de către Comisia de anchetă. Raportul conținea, *inter alia*, o recomandare, în sensul în care era necesar efortul conjugat al tuturor autorităților guvernamentale, ca și modificarea legislației relevante, pentru a le oferi părinților o despăgubire adecvată (a se vedea paragraful 27(d) de mai sus). Pe 16 aprilie 2010, presa locală a informat despre declarația Președintelui Parlamentului potrivit căreia era pe cale de a se constitui un grup de lucru pentru elaborarea de noi legi în scopul acordării de despăgubiri părinților „copiilor dispăruți” (a se vedea paragraful 28 de mai sus). În cele din urmă, în raportul său din 29 iulie 2010, Avocatul Poporului din Serbia a apreciat că părinții erau în continuare îndrituiți să afle adevărul cu privire la soarta copiilor lor, propunând adoptarea unei *lex specialis* în acest sens (a se vedea paragraful 29(f), de mai sus).

57. Astfel, odată admise circumstanțele specifice și în ciuda trecerii timpului, nu se poate spune că reclamanta a procedat nerezonabil așteptând rezultatele evoluției, care i-ar fi putut „soluționa problemele cruciale de fapt sau de drept” ce priveau cererea sa, cel puțin nu până la prezentarea raportului grupului de lucru din 28 decembrie 2010, unde a devenit evident că nu va fi acordată nicio despăgubire (a se vedea paragrafele 30 și 31 de mai sus). Având în vedere că cererea din prezenta cauză a fost introdusă pe 22 aprilie 2008, excepția Guvernului trebuie respinsă.

3. Epuizarea căilor interne de atac

(a) Susținerile părților

58. Guvernul a susținut că reclamanta nu a depus, de fapt, niciun efort pentru a epuiza căile interne de atac. În speță, soțul ei a fost cel care a făcut plângerea penală, iar ea personal nu a introdus o acțiune civilă în baza articolelor 199 și 200 din Legea Obligațiilor, așa cum au fost aplicate și interpretate de către Curtea Supremă în jurisprudența menționată la paragrafele 36-40 de mai sus. Guvernul a prezentat apoi trei hotărâri ale Curții Supreme în care reclamantilor le-au fost acordate despăgubiri pentru prejudiciile suferite urmare a erorilor medicale și a abuzurilor poliției, precum și o hotărâre care a casat hotărârea unei judecătoria adoptată în acest din urmă context (a se vedea Hot. nr. 1118/03, 807/05 și 51/07 din 10 aprilie 2003, 1 decembrie 2005 și, respectiv, 13 martie 2007). În orice eventualitate, dar și cu caracter de principiu, Guvernul a considerat nerezonabil faptul că un stat-parte este nevoit să acorde despăgubiri efective

unor reclamanți în cazurile în care presupusele încălcări ale drepturilor lor au avut loc înainte de ratificarea Convenției.

59. Reclamanta a susținut că plângerea penală depusă de către soțul ei a presupus și o plângere a ei în acest sens, din moment ce problema consta în dispariția copilului lor. Este adevărat că plângerea în cauză a fost depusă în 2003, dar reclamanta s-a aflat în imposibilitatea de a obține vreo probă relevantă sau să aștepte despăgubiri înainte de această dată. Privită pur și simplu, „problema copiilor dispăruți” a fost un subiect tabu până în anul 2001, când părinții acestor copii au început să se organizeze, presa a început să trateze acest subiect pe larg și chiar Parlamentul a dezbătut subiectul la ședințele sale plenare. Mai trebuie remarcat faptul că, între timp, termenele de prescripție în materie penală și civilă aplicabile în speță s-au împlinit.

(b) Aprecieria Curții

60. Curtea reiterează că, în temeiul articolului 35 § 1 din Convenție, cererile pot fi introduse numai după ce au fost epuizate toate căile de atac. Scopul articolului 35 este să le acorde statelor-părți posibilitatea de a preveni sau de a corecta pretenziile încălcări ce li se reproșează înainte ca acestea să ajungă pe rolul Curții (a se vedea, de exemplu, *Mifsud c. Franței* (dec.) [MC], nr. 57220/00, § 15, CEDO 2002-VIII). Condiția epuizării tuturor căilor interne de atac cere ca reclamantul să facă uz, în mod firesc, de toate remediile efective, suficiente și accesibile, în privința plângerilor ce privesc drepturi protejate de Convenție. Pentru a fi efectiv, remediul trebuie să soluționeze direct situația imputată (a se vedea *Balogh c. Ungariei*, nr. 47940/99, § 30, 20 iulie 2004). De asemenea, Curtea a subliniat frecvent necesitatea de a se respecta condiția epuizării ținând cont de un anumit grad de flexibilitate și fără a da dovadă de un formalism excesiv (a se vedea *Ringeisen c. Austriei*, 16 iulie 1971, § 89, Seria A nr. 13).

61. În privința sarcinii probei, aceasta incumbă Guvernului care susținerea neepuizarea, pentru a convinge Curtea că remediul a fost unul efectiv, disponibil atât în teorie, cât și în practică, la momentul respectiv (a se vedea, *inter alia*, *Vernillo c. Franței*, 20 februarie 1991, § 27, Seria A nr. 198, și *Dalia c. Franței*, 19 februarie 1998, § 38, *Culegere de Hotărâri și Decizii* 1998-I). Odată satisfăcută sarcina probei, îi revine reclamantului să stabilească faptul că remediul menționat de către Guvern a fost epuizat sau a fost unul inadecvat și lipsit de efectivitate în circumstanțele speciale ale cazului, ori că au existat anumite circumstanțe care l-au scutit de această cerință (a se vedea *Dankevich c. Ucrainei*, nr. 40679/98, § 107, 29 aprilie 2003).

62. În ceea ce privește prezenta cauză, Curtea notează că soțul reclamantei a depus într-adevăr o plângere penală în nume propriu, dar și în numele reclamantei, întrucât incidentul în cauză se referea la aceeași situație, situație cu o semnificație identică pentru cei doi. Plângerea a fost respinsă de către Procuratură, fără însă vreo mențiune cu privire la

desfășurarea vreunei cercetări preliminare (a se vedea paragraful 17 de mai sus). Mai mult, orice procedură penală s-ar fi prescris, într-adevăr, cel târziu până în octombrie 2003, și reclamanta s-ar fi aflat, prin urmare, în incapacitatea formulării unei contestații ulterioare (a se vedea paragrafele 27(c) și 34 de mai sus).

63. Cu privire la acțiunea civilă, Curtea consideră că această cale de atac nu ar fi remediat situația dedusă judecății. Instanțele civile ar fi putut, cel mult, să recunoască existența unei încălcări a „drepturilor personale” ale reclamantului și să-i acorde despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit. Acestea ar fi putut, probabil, să dispună alte modalități de despăgubire „apte” să recunoască despăgubirea pentru prejudiciul moral. Niciuna dintre acele măsuri, însă, nu ar fi remediat în mod efectiv cererea reclamantei prin care se solicita informații despre „soarta fiului ei”. În mod cert, Guvernul nu a furnizat vreo probă în sens contrar. Curtea reține, în final, că nici Parlamentul, nici Avocatul Poporului nu au tratat această chestiune în rapoartele lor. Într-adevăr, în acest caz, prin recomandarea adoptării unei *lex specialis*, s-a sugerat că niciun remediu intern, incluzând acțiunea civilă, nu ar putea fi efectiv (a se vedea paragrafele 27(d), 28 și 29(f), de mai sus).

64. Excepția Guvernului cu privire la neepuizarea căilor de atac trebuie așadar respinsă.

4. Concluzie

65. Curtea reține că cererea reclamantei nu este nefondată în înțelesul articolului 35 § 3 (a) din Convenție. De asemenea, pentru că nu este inadmisibilă din alte motive, aceasta trebuie declarată admisibilă.

B. Pe fond

1. Susținerile părților

66. Reclamanta și-a repetat plângerea privind omisiunea continuă a statului pârât de a-i oferi informații cu privire la soarta fiului ei. Aceasta a mai menționat că odată decedat fiul ei, așa cum susținea CMC, trebuia ca decesul să le fie anunțat autorităților municipale competente, părinților să li se arate corpul neînsuflețit și să se întocmească un raport de autopsie.

67. Guvernul a susținut că statului pârât nu-i putea fi imputată nicio încălcare a drepturilor reclamantei, din moment ce dispariția fiului ei a avut loc într-o instituție medicală, iar nu într-una publică. Nu exista vreo probă potrivit căreia reclamantei i-ar fi fost luat copilul în mod ilegal. Deși ar fi putut exista anumite încălcări de procedură din partea CMC în 1983, reclamanta nu a făcut uz de toate remediile interne, acestea putându-i oferi despăgubiri pentru greșelile de pe urma cărora a avut de suferit. Problema a fost, de asemenea, luată în considerare în mod repetat la nivel național, iar

cadrul normativ și practica relevante au fost modificate, cu scopul de a oferi garanțiile adecvate. Cu toate acestea, nicio modificare a legislației penale nu ar fi putut, prin definiție, să se aplice situației reclamantei, care a luat naștere cu atâția ani înainte (a se vedea paragrafele 24, 25 și 31 de mai sus).

2. *Aprecierea Curții*

68. Bucuria comună a părintelui și a copilului de a se afla împreună constituie un element fundamental al „vieții de familie” în înțelesul articolului 8 din Convenție (a se vedea, printre multe altele, *Monory c. României și Ungariei*, nr. 71099/01, § 70, 5 aprilie 2005).

69. Scopul fundamental al articolului 8 este să protejeze individul de ingerințele arbitrare ale autorităților publice. Cu toate acestea, ar putea exista și alte obligații pozitive inerente acestei situații, printre care și efectivitatea procedurilor de anchetă legate de viața de familie a unei persoane (a se vedea, *mutatis mutandis* și în contextul „dreptului la viață privată”, *M.C. c. Bulgariei*, nr. 39272/98, §§ 152 și 153, CEDO 2003-XII).

70. În cauza *Varnava* (citată mai sus), deși în contextul aplicării articolului 3, Marea Cameră a reținut următoarele:

“200. Fenomenul disparițiilor presupune o povară grea pentru rudele persoanelor dispărute, ele neavând cunoștință de soarta celor dragi lor și aflându-se într-o stare de incertitudine ... Esența acestei încălcări nu constă în faptul că există o serioasă încălcare a drepturilor omului privind persoana dispărută, ci rezidă în reacțiile și atitudinea autorităților asupra situației care le-a fost supusă atenției ... Printre alți factori relevanți se numără ... măsura în care membrii familiei au fost martori ai situației în cauză, implicarea membrilor familiei în încercarea de a obține informații despre persoana dispărută ... Constatarea unei asemenea încălcări nu se limitează la cazurile în care statul pârât a fost găsit vinovat pentru dispariție ... ci poate apărea în cazul în care autoritățile omit să răspundă la solicitările de informații ale rudelor sau când acestea întâmpină obstacole, fiind lăsate să suporte apăsarea eforturilor de a descoperi orice fapte, poate fi considerată ca fiind o flagrantă, continuă și crudă indiferență asupra obligației de a avea în vedere soarta și locul unde se găsește persoana dispărută.”

Curtea consideră aceste considerații a fi aplicabile în general și, *mutatis mutandis*, contextului specific al obligațiilor pozitive ce decurg din articolul 8 în prezenta speță.

71. Având în vedere aceste lucruri și revenind la prezenta cauză, se remarcă faptul că trupul neînsuflețit al fiului reclamantei nu a fost predat niciodată reclamantei sau familiei sale și că nu a fost determinată niciodată cauza decesului (a se vedea paragrafele 22 și 14 de mai sus, în această ordine). Mai mult, reclamantei nu i-a fost prezentat niciodată raportul autopsiei și nici nu a fost informată când și unde a fost îngropat fiul ei. Decesul lui nu a fost niciodată înregistrat în mod oficial (a se vedea paragrafele 22 și 15 de mai sus, în această ordine). Se pare că și plângerea penală depusă de către soțul reclamantei a fost respinsă fără o motivare

adecvată (a se vedea paragraful 17 de mai sus), iar reclamanta însăși nu deține încă vreo informație credibilă cu privire la ce i s-a întâmplat fiului ei.

72. Mai mult, Curtea remarcă faptul că autoritățile statului pârât au afirmat singure, în varii ocazii după ratificarea Convenției de către Serbia, că (a) în anii 1980 au existat deficiențe majore ale legislației aplicabile și ale procedurii din fața diferitelor instituții de stat și medicale; (b) nu existau reglementări legale coerente în privința a ceea ce ar trebui să se întâmple în situațiile în care decedează un nou-născut în spital; (c) opinia medicală majoritară era că părinții trebuiau scutiți de durerea psihică de a-și îngropa propriul copil, prin urmare, ar fi fost posibil ca anumite cupluri să fie lipsite în mod deliberat de posibilitatea de a face acest lucru; (d) situația justifică dubiile și îngrijorările părinților cu privire la ceea ce li s-a întâmplat cu adevărat copiilor lor, și, prin urmare, nu putea fi exclus ca nou-născuții în cauză să fi fost separați de familiile lor în mod ilegal; (e) răspunsurile statului pârât din perioada cuprinsă între 2006 și 2010 erau inadecvate; și (f) părinții rămân îndrituiți să afle adevărul despre soarta copiilor lor (a se vedea paragrafele 26-29 de mai sus).

73. În cele din urmă, în ciuda mai multor inițiative oficiale aparent promițătoare luate între 2003 și 2010, raportul grupului de lucru prezentat Parlamentului sârb pe 28 decembrie 2010 a concluzionat că nu era necesară nicio modificare a legislației în vigoare, deja amendată, cu excepția domeniului colectării și folosirii datelor medicale. În aceste circumstanțe, era clar că acest lucru îmbunătățește doar situația pentru viitor, dar nu oferea efectiv nimic părinților, inclusiv reclamantei, care au trecut prin încercări grele în trecut (a se vedea paragrafele 30 și 31 de mai sus).

74. Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a-i permite Curții să conchidă că reclamantei i s-a încălcat în mod continuu dreptul la respectarea vieții de familie, din cauză că statul pârât refuză în continuare să-i furnizeze informații credibile cu privire la soarta fiului ei.

75. Prin urmare, a existat o încălcare a articolului 8 din Convenție.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 13 COMBINAT CU ARTICOLUL 8 DIN CONVENȚIE

76. Reclamanta s-a mai plâns, în temeiul articolului 13 din Convenție, de faptul că statul pârât a omis, în mod continuu, să-i ofere o posibilitate de reparare a prejudiciului pentru continua încălcare a dreptului la „viață de familie”.

77. Guvernul a contestat temeinicia acestui capăt de cerere (a se vedea paragraful 58 de mai sus).

78. Curtea consideră că acest capăt de cerere trebuie examinat în temeiul articolului 13 combinat cu articolul 8 din Convenție.

79. Dispozițiile primului articol sunt următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei autorități naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

80. Având în vedere faptul că cererea reclamantei întemeiată pe articolul 13 este efectiv aceeași cu cererea întemeiată pe articolul 8, precum și considerațiile sale în privința acestui din urmă articol (a se vedea, în special, paragraful 73 de mai sus), Curtea o declară admisibilă, considerând că fondul acesteia nu trebuie examinat în mod separat.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

81. Articolul 41 din Convenție prevede următoarele:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoloalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o anălturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

82. Reclamanta a pretins 50,000 euro (EUR) pentru prejudiciul moral.

83. Guvernul a contestat această cerere.

84. Curtea consideră că reclamanta a suferit, cu siguranță, un prejudiciu moral. Având în vedere natura încălcării stabilite în prezenta cauză și făcând o evaluare în mod echitabil, Curtea îi acordă acesteia, prin urmare, 10,000 EUR cu acest titlu.

B. Cheltuieli de judecată

85. Reclamanta a pretins, de asemenea, suma de 2,750 EUR pentru costurile și cheltuielile suportate cu ocazia procesului în fața Curții.

86. Guvernul a contestat această cerere.

87. Potrivit jurisprudenței Curții, reclamații au dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor numai în măsura în care demonstrează că acestea sunt reale, necesare și rezonabile în quantum. În speță, având în vedere actele depuse la dosar și criteriile de mai sus, precum și faptul că reclamantei i s-au acordat deja 850 EUR în baza programului de asistență juridică al Consiliului European, Curtea consideră că este rezonabil să i se acorde suma suplimentară de 1,800 EUR pentru cheltuielile ocazionate de acest proces.

C. Dobânzi moratorii

88. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 46 DIN CONVENȚIE

89. Articolul 46 din Convenție prevede următoarele:

„1. Înaltele Părți Contractante se angajează să se conformeze hotărârilor definitive ale Curții în litigiile în care ele sunt părți.

2. Hotărârea definitivă a Curții este transmisă Comitetului de Miniștri care supraveghează executarea ei.”

90. Având în vedere aceste dispoziții, reiese, *inter alia*, că o hotărâre prin care Curtea constată existența unei încălcări îi impune statului pârât nu doar obligația legală de a le plăti celor interesați sumele acordate cu titlu de reparație echitabilă, ci și alegerea, sub supravegherea Comitetului de Miniștri, măsurile generale și/sau, dacă este cazul, măsurile individuale care urmează a fi luate în ordinea sa juridică internă pentru a pune capăt încălcării constatate de către Curte și de a redresa, pe cât posibil, efectele acesteia (a se vedea *Scozzari și Giunta c. Italiei* [MC], nr. 39221/98 și 41963/98, § 249, CEDO 2000-VIII).

91. În această privință, reclamanta a cerut ca statului pârât să-i fie impusă modificarea legislației astfel încât să fie înăsprite pedepsele pentru infracțiunile relevante, să se prelungească termenele de prescripție aplicabile și să se reia ulterior procedurile penale în cazul ei.

92. Având în vedere cele expuse mai sus, precum și numărul important al potențialilor reclamânți, statul pârât trebuie ca, în termen de un an de la data la care hotărârea va deveni definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, să ia toate măsurile corespunzătoare, de preferință prin adoptarea unei *lex specialis* (a se vedea raportul Avocatului Poporului din 29 iulie 2010, la paragraful 29 de mai sus), pentru a institui un mecanism menit să ofere despăgubiri individuale tuturor părinților aflați în situația reclamantei, sau suficient de apropiată (a se vedea paragraful 26 de mai sus). Acest mecanism ar trebui supravegheat de către un organism independent, cu atribuții adecvate, care ar putea furniza răspunsuri credibile cu privire la soarta fiecărui copil și ar acorda despăgubiri corespunzătoare, după caz.

93. În privința cererilor similare pendinte pe rolul său, Curtea decide să le suspende pe perioada menționată. Această decizie nu aduce atingere posibilității Curții ca, în orice moment, să declare inadmisibil orice asemenea caz sau să-l scoată de pe rolul său, în conformitate cu dispozițiile Convenției.

PENTRE ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a existat o încălcare a articolului 8 din Convenție;
3. *Hotărăște* că nu este necesar a se examina separat capătul de cerere formulat în temeiul articolului 13;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în dinari sârbești la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - (i) 10,000 EUR (zece mii de euro), la care se adaugă orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;
 - (ii) 1,800 EUR (o mie opt sute de euro), la care se adaugă orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;
 - (b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* acordarea restului sumei din cererea reclamantei pentru reparația echitabilă;
6. *Hotărăște* că statul pârât trebuie să ia, în termen de un an de la data la care prezenta hotărâre devine definitivă în conformitate cu dispozițiile articolului 44 § 2 din Convenție, toate măsurile necesare pentru implementarea unui mecanism menit să acorde despăgubiri individuale tuturor părinților aflați într-o situație similară celei a reclamantei, sau suficient de apropiată (a se vedea paragraful 92 al hotărârii);
7. *Decide* să suspende, pe o perioadă de un an de la data la care prezenta hotărâre devine definitivă, toate cererile similare pendinte pe rolul Curții, fără a aduce atingere posibilității Curții de a declara, în orice moment, inadmisibil orice alt asemenea caz sau să-l radieze de pe lista acestor cazuri, în conformitate cu dispozițiile Convenției.

Redactată în limba engleză și notificată în scris, la 26 martie 2013, în conformitate cu articolul 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Françoise Elens-Passos
Grefier-adjunct

Guido Raimondi
Președinte

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013.

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Traducerea poate fi reprodusă în scop necomercial, condiția fiind ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior și la Fondul Fiduciar pentru Drepturile Omului. Dacă intenționați să folosiți vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2013

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2013

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) où de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.